Europalaan 2B
3526 KS Utrecht
secretaris@decreatievecoalitie.nl

27 oktober 2026

Betreft inbreng WGO cultuur: Gun ieder creatief talent ruimte om door te groeien

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Iedereen verdient de kans om muziek te maken, te schilderen, te dansen, te schrijven of op het spreekwoordelijke podium te staan, ongeacht inkomen of woonplaats. Sterker: wij vinden dat ieder kind kunst en cultuur moet kunnen ontdekken en beoefenen. Niet voor niets is deelname aan kunst en cultuur een recht vastgelegd in artikel 31 van het VN-Kinderrechtenverdrag.[1] Dat vraagt om een betaalbaar en bereikbaar aanbod om kunst en cultuur te ontdekken én verder te leren.

Cultuurbeoefening geeft plezier, ruimte voor expressie en ontmoeting, en draagt bij aan welzijn en sociale verbondenheid.[2] Onderzoek laat zien dat muziekonderwijs bij kinderen kan bijdragen aan een beter werkgeheugen en betere impulsbeheersing.[3] Ook voor volwassenen is cultuurbeoefening van onschatbare waarde. Onderzoek laat zien dat zelf kunst beoefenen samenhangt met meer welbevinden en zingeving en met minder psychische klachten.[4]

Daarom zal het u niet verbazen: Kunsten '92 en De Creatieve Coalitie pleiten ervoor dat meer Nederlanders de kans krijgen om cultuur te beoefenen en zich creatief te ontwikkelen. Wij raadpleegden circa veertig deskundigen uit het veld: van docenten en makers tot directeuren die met de verschillende stadia van talentontwikkeling te maken hebben. Hun ervaringen hebben we samengebracht in onze *Kenniskring Talentontwikkeling*. Op basis van deze gesprekken concluderen wij: het gaat slecht met de talentontwikkeling in kunst en cultuur in Nederland.

Waar het aan ontbreekt is toegankelijke ontwikkelroutes voor verdere creatieve ontwikkeling, op ieder niveau en iedere leeftijd. Ons doel? Dat iedereen passende mogelijkheden vindt om zich creatief te ontwikkelen, als amateur én als professional.

Nederland kent een solide basis van culturele kennismakingsactiviteiten en kunstvakonderwijs in het mbo en hbo. Maar het aanbod daartussen is onvoldoende samenhangend, bereikbaar en betaalbaar. Wie zijn of haar talent verder wil ontwikkelen in bijvoorbeeld muziek, dans of beeldende kunst, vindt niet vanzelfsprekend passende lessen of begeleiding. Dat is gek. Wie zich serieus wil verdiepen in een kunstvorm, zou daarvoor geen beroepsopleiding hoeven volgen.

Toch is het aanbod tussen de eerste kennismaking en het kunstvakonderwijs vaak beperkt. Daardoor raakt de wens om beter te worden al snel verbonden aan een beroepskeuze. Ook als gedreven amateur moet je je op hoog niveau kunnen blijven ontwikkelen. Wij vragen u de regering drie opdrachten mee te geven voor het verbeteren van de verschillende stadia van talentontwikkeling.[5]

1 VN-Kinderrechtenverdrag, artikel 31, leden 1 en 2.
2 Fancourt & Finn (2019), WHO, Evidence on the role of the arts in improving health and well-being, HEN 67, o.a. § 2.1.1.
3 Jamey e.a. (2024), Cognition, doi:10.1016/j.cognition.2024.105913; Cai, Kang & Xu (2025), Frontiers in Psychology.
4 Keyes e.a. (2024), Frontiers in Public Health; Wang, Mak & Fancourt (2020), BMC Public Health.
5 Beleidsbrief OCW 2026–2030, 24 april 2026, Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 148, onderdeel Cultuur.

1. Veranker toegankelijke cultuureducatie als gemeentelijke taak

Talentontwikkeling begint bij de beginnende cultuurbeoefenaars: geef hen voldoende kansen. Leg wettelijk vast dat iedere gemeente toegankelijk aanbod voor cultuureducatie waarborgt. Bestaande samenwerking tussen scholen en culturele aanbieders biedt hiervoor een basis. De zorgplicht moet zowel kennismaking op jonge leeftijd als betaalbaar en bereikbaar vervolgaanbod voor kinderen en volwassenen waarborgen, ook buiten school. Gemeenten kunnen dat lokaal of regionaal organiseren, samen met scholen, kunstencentra, zelfstandige docenten en landelijke aanbieders. Waarborg kwaliteit en continuïteit en houd het aanbod betaalbaar voor mensen met lage én middeninkomens.

» Verzoek aan de regering: werk een wettelijke gemeentelijke zorgplicht voor cultuureducatie uit en leg het voorstel in 2027 aan de Kamer voor.

2. Verbind ontwikkelroutes en stimuleer vernieuwing

Een amateur die zich verder wil verdiepen, een autodidact die een beroepspraktijk probeert op te bouwen of een ervaren maker die een nieuwe discipline verkent: zij hebben elk een passende ontwikkelmogelijkheid nodig. Ontwikkel een strategische agenda die deze routes beter op elkaar laat aansluiten. Spreek met gemeenten, opleidingen, fondsen, brancheverenigingen en werkenden af wie ontbrekend aanbod organiseert en hoe dit duurzaam kan worden geborgd. Daarbij horen plekken waar beginnende én ervaren makers kunnen onderzoeken, begeleiding krijgen en hun werk presenteren.

Artistieke vernieuwing vraagt om ruimte voor onderzoek en experiment: dat is de R&D van de sector. Makers moeten nieuwe werkwijzen kunnen uitproberen, ook als de uitkomst vooraf niet vaststaat. Werk met heldere ontwikkeldoelen en beoordeel de opgedane kennis en ervaring. Niet ieder experiment hoeft direct een groot publiek te bereiken. Ruimte om fouten te maken is nodig om artistiek te groeien en te vernieuwen.

» Verzoek aan de regering: leg de Kamer in 2027 een strategische agenda talentontwikkeling voor, met concrete acties, verantwoordelijkheden en termijnen om de verschillende ontwikkelroutes en het aanbod beter op elkaar te laten aansluiten en ruimte voor onderzoek en experiment te borgen.

3. Geef talent perspectief op een duurzame beroepspraktijk

Wanneer een talent een duurzame beroepspraktijk wil opbouwen in de culturele en creatieve sector, heeft hij of zij vakmanschap nodig en vaak ook ondernemende vaardigheden. De meerderheid van de afgestudeerden uit het hoger kunstvakonderwijs werkt anderhalf jaar na afstuderen immers als zzp'er. [6] Versterk binnen de bestaande samenwerking tussen opleidingen en werkveld de voorbereiding op het ondernemerschap, met een structurele plaats voor ondernemende vaardigheden in het curriculum. Maak het mogelijk dat kunsthogescholen bekostiging ontvangen voor de begeleiding van recent afgestudeerden. Geef vertegenwoordigers van werkenden een vaste rol bij de afstemming van het opleidingsaanbod en de instroom op de mogelijkheden voor een duurzame beroepspraktijk.

6 Vereniging Hogescholen, Factsheet HBO-Monitor 2025 (mei 2026), p. 6.

Talenten die van kunst hun beroep kunnen maken, moeten volop de kans krijgen om nationaal (en soms ook internationaal) te kunnen floreren. Daarvoor is actief arbeidsmarktbeleid van het ministerie van OCW cruciaal, ook na 2028. Behoud de scholingsprogramma's van Platform ACCT en zorg dat zzp'ers zich hun hele loopbaan kunnen blijven ontwikkelen. Tot slot vragen wij u tien jaar na publicatie van het belangwekkende rapport "*Passie Gewaardeerd*" om de *Sociaal-Economische Raad* en de *Raad voor Cultuur* te verzoeken om de resultaten van het arbeidsmarktbeleid te evalueren en aanbevelingen te doen voor een duurzame beroepspraktijk van nieuwe talenten.[7]

» Verzoek aan de regering: maak met het kunstvakonderwijs en werkenden afspraken over beroepsvoorbereiding, instroom en alumnibegeleiding. Borg scholing via Platform ACCT na 2028. Laat de SER en Raad voor Cultuur het arbeidsmarktbeleid evalueren en informeer de Kamer in 2027 over de vervolgaanpak.

U weet dat als cultuurwoordvoerder al, maar Nederland barst van het creatief talent. Twee op de drie Nederlanders beoefenen ook regelmatig amateurkunst of erfgoed in hun vrije tijd.[8] Daarom roepen wij u op: geef creativiteit de ruimte die zij verdient. Voor het talent van vandaag én morgen.

Graag lichten wij het belang van cultuurbeoefening muzikaal aan u toe in de ochtend voorafgaand aan het wetgevingsoverleg op maandag 9 november. U ontvangt daarvoor van De Creatieve Coalitie een aparte uitnodiging.

Met vriendelijke groet,

Astrid Weij
Directeur
Kunsten '92

Thomas Drissen
Directeur
De Creatieve Coalitie

7 SER en Raad voor Cultuur, Passie gewaardeerd, 21 april 2017.

8 Denk aan zingen, acteren, beeldhouwen of doet actief onderzoek naar historische gebeurtenissen. De Hoog & Swartjes (2026), Cultuurparticipatie in cijfers, Boekmanstichting, p. 6 (VTO 2024).